

Citát:

„Tygr chrání
les a les
tygra.“

Bengálské přísloví

Úvodník

Vážení čtenáři, v letošním roce byl republikový výbor SVOL opět informován o několika obcích, kde zastupitelé uvažovali o pronájmu obecního lesa cizím podnikatelským subjektům, kde obec nemá většinový majetkový podíl a tudíž nemůže jejich činnost dostatečně kontrolovat. Vzhledem k tomu, že považujeme tyto záměry za nežádoucí, je třeba hledat příčiny těchto úvah a alespoň v hlavních rysech objasnit následky takového rozhodnutí.

Pomineme-li případy, kdy jsou podobné plány spojeny s ryze osobními či nečestnými důvody, zvažuje se možnost pronájmu obecního lesa nečastěji v době, kdy zastupitelstvo hledá finanční prostředky na krytí jednorázově zvýšených výdajů – na vybudování kanalizace, opravu vodovodů, komunikací apod. V této situaci se často objeví podnikatel, který nabídne výrazně vyšší částku za nájem lesa než dosud odvádí obci pověřený lesní hospodář, a zastupitelé váhají – získáme chybějící peníze a zbavíme se starostí s obecním lesem. Je však třeba si uvědomit za jakou cenu.

Obecní les patří do kategorie lesů veřejných stejně jako státní les, u něhož je zákonem č. 289/1995 Sb., o lesích, nájem a podnájem jednoznačně zakázán. Tento zákaz není samoučelný a má zabránit kořistnickému hospodaření v lesích, které by v případě nájmu lesa cizí osobě hrozilo. Proč? Základním principem každého nájmu je dosažení zisku, a to čím dříve, tím lépe. To je v naprostém rozporu s lesním hospodařením, kde je již nejméně po dvě století dodržována zásada trvalé udržitelnosti, v minulosti zajišťující trvalou výši produkce dřeva, dnes rozšířenou na zachování všech funkcí lesa.

Výše zisku, kterou je možno z lesa dosáhnout, má zcela jasnou hranici a je omezena řadou zákonných ustanovení. Pro všechny lesy nad 50 ha výměry především lesním hospodářským plánem, který stanoví maximální výši těžby dřeva vždy na desetileté období. V jednotlivých letech tohoto plánovacího decenia má každý vlastník lesa určitou volnost. O co však vytěží více v jednom nebo několika počátečních letech, to musí do konce platnosti plánu zašetrřit. Vlastník lesa může v nálehavých případech tuto možnost využít a zisk z lesa dočasně podstatně navýšit.

Není problémem z lesního hospodářského plánu spočítat maximální možnou výši průměrného ročního výnosu. Pokud nabídky nájemného zřetelně překračují

Ilustrační foto: Lenka Růžková

vykalkulovaný maximální výnos, je nutno je odmítnout jako neseriózní a nereálné. Vyššího zisku nelze dosáhnout, aniž by došlo k zásadnímu snížení hodnoty lesního majetku a dlouhodobému poklesu produkce. Cesty k takovému „hospodaření“ jsou známe a nemusí ani jít o porušení ustanovení zákona o lesích.

Ocitne-li se Vaše obec před podobným rozhodováním, jsme připraveni poskytnout Vám bezplatné odborné konzultace či zpracování odborného posudku.

*Ing. František Kučera
předseda SVOL*

Stanovisko SVOL k zákonu o myslivosti

Národní lesnický program II. schválený vládou ČR v říjnu 2008 uvádí, že hlavním cílem na úseku myslivosti je „dosažení vyváženého stavu mezi lesem a zvěří“. Koordinační rada NLP, jejímž úkolem je navrhnout, jak tohoto cíle dosáhnout, konstatovala mimo jiné, že splnění tohoto úkolu vyžaduje novelizaci zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Tento závěr vzbudil značný rozruch v řadách

Českomoravské myslivecké jednoty a bohužel byl též odmítnut představiteli Ministerstva zemědělství. V mysliveckém tisku se na přelomu roku objevila řada zkreslených i zcela nepravdivých tvrzení o stanovisku a prohlášení zástupce SVOL k tomuto problému. Zejména výzva vedení ČMMJ honebním společenstvům, mysliveckým sdružením a okresním mysliveckým spolkům je názorným příkladem nezodpovědné demagogie, na kterou snad ani nelze a není třeba reagovat.

Vzhledem k tomu, že myslivost je pro značnou část lesnické veřejnosti včetně některých členů SVOL téma choulostivé a opakovaná desinterpretace našich výroků by mohla vést k nedorozumění, považujeme za potřebné zde vysvětlit a zdůvodnit stanoviska, která jako zástupci vlastníků lesů, lesních hospodářů a zčásti i aktivních a zodpovědných myslivců předkládáme a hájíme.

Stručně k současnému stavu

V ČR bylo k 1. 1. 2009 celkem 5.740 honiteb o průměrné výměře 1.193 ha, z toho cca 30% je honiteb vlastních, ostatní společenstevní (v počtu honiteb není zahrnuto 191 obor a 286 bažantnic). Odhadem 80 až 90% honiteb je pronajatých, převážně mysliveckým sdružením. Nájemní smlouvy jsou dle zákona uzavřeny na 10 let, ve většině případů končí v letech 2012 a 2013. Výše nájemného se pohybuje až v neuvěřitelném rozpětí: mezi 1 Kč a 500 Kč za 1 ha honební plochy.

pokračování na str. 2. »

Snížit míru regulace, krajské dotace na stát, zrušit tendry

15. dubna se v Pelhřimově uskutečnila IX. konference Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR (SVOL). V její dopolední části proběhla odborná diskuse se zástupci politických stran o aktuálních otázkách lesnické politiky a možného vývoje českého lesnictví po květnových parlamentních volbách.

Jednání zahájil předseda SVOL Ing. František Kučera konstatováním, že vlastníci lesů, ale i celý lesnický sektor se nacházejí ve velmi složité, až kritické situaci, a že česká politika věnuje lesnickému sektoru zcela nedostatečnou pozornost. Zdůraznil, že na vlastníky nestátních lesů tíživě dopadají nejen důsledky hospodářské krize, ale i vzrůstající společenské požadavky na hospodaření v lesích, které nejsou vlastníkům lesa hrazeny, a zcela v rozporu s tím klesající finanční příspěvky na hospodaření v lesích z krajských rozpočtů. Připomněl, že v r. 2005, kdy úhrada těchto příspěvků přešla ze státního rozpočtu na kraje, činila jejich výše 550 mil., zatímco v roce 2010 je to pouze 220 mil. korun. O situaci jednal SVOL několikrát s představiteli Rady Asociace krajů a poté dospěl k rozhodnutí usilovat o převedení financování těchto příspěvků zpět do centra, neboť některé kraje nechtějí financovat požadavky státu na lesy, které nevlastní. Tento záměr získal podporu náměstka ministra zemědělství a po volbách bude dále projednáván. I když se podle Ministerstva zemědělství nedá očekávat nárůst finančních prostředků, považuje SVOL tento krok za systémový, neboť o podmínkách dotací budou rozhodovat odborníci a nikoliv politici.

Dalším faktorem, který podle předsedy SVOL ovlivňuje hospodaření nestátních vlastníků lesů, je postupné omezování jejich práv s odkazy na veřejné zájmy nejrůznějšího typu, přísná lesnická legislativa a v neposlední řadě výběrové řízení u státního podniku Lesy ČR na pěstební a těžební práce ve státních lesích na období 2011-2020. Negativní dopad uvedeného tendru na majitele lesa spatřuje SVOL zejména v zásadním vlivu na trh lesnických služeb a surového dříví, neexistenci srovnatelné komodity jako je komplexní zakázka, která slučuje nákup a prodej, nemožnosti účasti menších a středních firem v tendru a omezení přístupu drobných a středních dřevozpracujících firem k surovině. Za alarmující v souvislosti s nakládáním se státními lesy považuje SVOL přehlížení koncepčního materiálu schváleného vládou v r. 2008 – Národního lesnického programu II.

Předseda SVOL také varoval, že lze předpokládat atak na nestátní majetky

pokračování na str. 2. »

Záznamy o odstřelu spárkaté zvěře v Čechách a na Moravě jsou vedeny od poloviny 19. stol. a počet ulovené zvěře po celé sledované období trvale stoupá. Za posledních 50 let se zvýšil odstřel jelení zvěře sedmkrát, daňčí dvanáctkrát, mufloní dokonce patnáctkrát a srnčí třikrát. Černá zvěř se v poválečných letech ve volných honitbách téměř nevyskytovala, v roce 2008 je hlášeno 138.854 ulovených kusů!

Navzdory narůstajícímu odstřelu stou-pají trvale i počty všech druhů spárkaté zvěře. Podle „Zprávy o stavu lesa a les-ního hospodářství České republiky v ro-ce 2008“ dosahují jarní kmenové stavy zvěře jelení 29.266 kusů, daňčí 25.067, mufloní 20.182, srnčí 318.252 a černé 57.770 kusů. Srovnání s rokem 1966, od kdy jsou jarní kmenové stavy hlášeny, ukazuje, že máme v našich revírech dvojnásobek zvěře jelení, daňčí zvěře šestkrát více než před 45 lety, stav mufloní zvěře vzrostl čtyřikrát, jelenů sika je desetinásobek a zvěře srnčí rovněž zřetelně přibýlo – celkem spárkaté (bez zvěře černé) je hlášen více než trojnásobný počet. Odvození jarních kmenových stavů z průměr-ných reprodukčních koeficientů a hláše-ných odstřelů za několik posledních let jednoznačně dokazuje, že ani tyto vyso-ké stavy neodpovídají skutečnosti a jsou značně podhodnocené.

Vezmeme-li ještě v úvahu pro zvěř velmi nepříznivé změny v krajině, ke kterým došlo v uplynulých padesáti letech především v důsledku kolektivizace země-dělství, dále zvýšené nároky společnosti na rekreační využívání krajiny a narůstající tlak ekologů podpořený ustanovením lesní-ho zákona na postupnou přeměnu smrko-vých a borových monokultur na porosty smíšené, nelze se divit, že dochází k zá-sadním střetům mezi zájmy vlastníků lesů i zemědělců a myslivecké veřejnosti. V té-to souvislosti ještě připomínám, že podle úředních pramenů byly škody způsobené zvěří v roce 2008 vyčísleny na více než 21 milionů Kč a náklady na ochranu lesa proti škodám zvěří dosahují několika set milionů korun ročně!

Potřebu řešit tento problém uznáva-jí i představitelé Ministerstva zeměděl-ství. Na rozdíl od převážné většiny členů Koordinační rady NLP II. (včetně zástup-ce SVOL) zastávají však názor, že reduk-ci stavů spárkaté zvěře lze řešit v rámci platného zákona o myslivosti. K dosažení vytčeného cíle - vyváženého stavu mezi lesem a zvěří - nepřispívá ani skutečnost, že značná část uživatelů honiteb (mezi nimiž jsou i vlastníci honebních pozemků) je se současnými vysokými stavy spárkaté zvěře spokojena. Poskytují více loveckých zážitků atd.

Dlouholetý pracovník odboru myslivos-ti MZe Ing. Jaroslav Růžička opakovaně prohlašuje, že „prst na spoušti kulovnice má držitel honitby“ – tj. vlastník honební-ho pozemku. Nebereme-li v úvahu některá zamítavá stanoviska orgánů státní správy myslivosti k žádostem o zvýšení odstřelu, není tento bonmot daleko od pravdy – platí ovšem pouze pro vlastní honitby, kde je převážně na rozhodnutí vlastníka, jaké množství spárkaté zvěře a do určité míry i které druhy chce ve své honitbě chovat (případně tolerovat). Současně rozhoduje sám i o tom, kolik prostředků je ochoten vynaložit na ochranu lesních kultur a na úhradu náhrad případných škod, které zvěř z jeho honitby způsobí na přičleněných pozemcích nebo i v honitbách soused-ních.

Zcela jiná je ovšem situace v honitbách společenstevních, které bohužel u nás značně převažují. Zde zpravidla rozhoduje vlastník majoritní výměry – a to nejen o výši odstřelu, ale především o způsobu využívání honitby včetně podmínek případ-ného pronájmu a všech dalších okolnos-tech. Vlastník několika hektarů či desítek ha lesa nemá prakticky žádnou možnost spolurozhodovat o tom, kdo bude na jeho

pozemku provozovat myslivost, neovlivní výši nájemného ani plán odstřelu. Kdo se již pokoušel získat náhradu za škody způsobené zvěří, ví nejlépe, že za součas-né zákonné úpravy jde o úsilí nadlidské a zpravidla marné.

Během již téměř desetileté platnosti záko-na č. 449/2001 Sb., o myslivosti, se popsané problémy spíše prohlubují . Též přístup orgánů státní správy myslivosti k řešení řady stížností a podnětů vlastní-ků lesních a zemědělských pozemků nena-svědčuje tomu, že bychom mohli očekávat zásadní zlepšení současné situace.

Návrhy SVOL na úpravu zákona

Proto považujeme za nezbytné prosazovat novelu zákona o myslivosti a navrhujeme upravit především tato ustanovení:

V části čtvrté Tvorba a využití honiteb:

- usnadnit proces prohlášení pozemků na žádost vlastníka za nehonební,
- zvážit návrat ke katastru obcí jako východiska tvorby společenstevních honiteb,
- snížit minimální povolenou výměru vlastních honiteb,
- umožnit rozdělení společenstevní honit-by na žádost nově založeného honební-ho společenstva,
- omezit možnost samostatného rozho-dování člena honebního společenstva s majoritním majetkovým podílem,
- upravit podmínky smlouvy o nájmu honitby, zejména rozšířit možnosti ukon-čení nájemního vztahu.

V části páté Myslivecké hospodaření a lov:

- stanovit plánované stavy zvěře přede-vším dle návrhu držitele honitby, plán odstřelu zvěře podle míry způsobených škod,
- zrušit některá omezení způsobu lovu (např. společný lov spárkaté) a přiměre-ně prodloužit vyhláškou stanovené doby lovu,
- nevázat lov druhů zvěře, které nejsou v honitbě plánovány, na žádná další povolení (kromě obecně stanovené doby lovu).

V části šesté Škody způsobené užíváním honitby, zvěří a na zvěři:

- zjednodušit cestu k dosažení náhrady za škody způsobené zvěří v případech, kdy nedojde k dohodě mezi uživate-lem honitby a poškozeným, např. zvážit návrat k institutu rozhodčích komi-sí nebo zapojit do sporů o výši škod orgány státní správy lesů a tím omezit nákladná soudní řízení.

Závěrem ještě dvě poznámky. Jen málokterá diskuse na toto téma se obejde bez zdůraznění zásadního významu histo-rických a kulturních tradic české myslivosti. Domnívám se, že k těmto tradicím nepatří pouze úcta k ulovené zvěři, trou-bení halali a obřadné předávání zálom-ků úspěšným střelcům, ale též využívání všech zkušeností našich předků – mysliv-ců minulých generací - včetně poučení z předešlých, léty prověřených zákonných opatření. Chtěl bych proto připomenout, že značná část námi navrhovaných úprav zákona byla již v obdobné formě obsaže-na v myslivecké legislativě až do padesá-tých let 20. století, kdy došlo k socializaci venkova a transformaci myslivosti z „ná-kladné panské zábavy“ na „lidovou myslivost“. Tato transformace byla provázena zajímavým jevem – zvěř přestala půso-bit škody. Nebylo totiž kde – družstevní lány a státní lesy užívaly každé množství zvěře, aniž by to někomu příliš vadilo. Tento přístup bohužel trvá i po navrácení lesů a polí původním vlastníkům, kteří se dosud většinou marně hlásí o svá práva.

Rád bych též poděkoval řediteli odbo-ru myslivosti a rybářství MZe Ing. Jiřímu Pondělíčkoví za jeho slova v článku „Jak dále nejen v myslivecké legislativě“ (Myslivo-st 10/2009), kde uvádí: „Jednotně by měli postupovat ti, kteří k sobě mají historicky nejblíže, tedy v našem případě česká, slovenská, rakouská, německá popřípadě bavorská myslivost. Vycházejí z velmi podobných tradic, historie i záko-nů“ (konec citátu). S výjimkou Slovenska,

které se poslední novelou myslivecké-ho zákona středoevropskému standar-du výrazně vzdálilo, velmi rádi bychom převzali řadu mysliveckých předpisů a le-gislativních opatření z uvedených soused-ních zemí. Naše návrhy se od nich příliš neliší - například zakázané způsoby lovu jsou v Rakousku i Německu méně striktní, doby lovu převážně delší a minimální povo-lená výměra vlastních honiteb se až na několik výjimek (v jednotlivých spolkových zemích není jednotná) pohybuje okolo 100 ha. Raději nepřipomínám výši nájemného, které i několikanásobně převyšuje nejvyš-ší částky placené u nás. V zemích respek-tujících vlastnická práva nemůže být chov a lov zvěře na pozemcích jiných vlastníků levnou záležitostí.

Ing. Ctibor Záruba

Snížit míru regulace... - pokračování ze str. 1.

– zejména obecní – od firem, které přišly o své zakázky u státního podniku LČR a v důsledku opakovaných či zrušených výběrových řízení se ocitají v existenčních problémech. Tyto firmy volí velice razant-ní metody, aby přesvědčily představitele obcí, že systém zavedený u LČR – tedy plný outsourcing lesnických služeb je nejlepším způsobem správy majetku, který přinese značné zvýšení nájemného a zbaví vlastní-ka starostí s lesem. Ne všichni si však ale uvědomí, že takovému navýšení nájemného v delším časové horizontu přinese zákoni-tě zhoršení stavu jejich lesa, případně jiné škody na majetku.

Práva a povinnosti vlastníků lesů

Zhodnocením vývoje práv a povinností majitelů nestátních lesů v uplynulých 20 letech se ve svém příspěvku podrobně zabýval JUDr. Ing. Martin Flora z Mendelo-vy univerzity v Brně. Časový úsek 1990-92 označil za optimistické období, které bylo spojeno s obnovou tradičních právních institutů a sledováním vývoje ve vyspělých zemích. Po něm však nastoupilo období postupné eroze práv vlastníků a postup-ného oslabování vlivu lesnického sektoru, které podle dr. Flory trvá dodnes. Důvody, proč tomu tak je, spatřuje Martin Flora v tom, že: „Návrat České republiky po roce 1989 na Západ měl spíše formální charak-ter, ale neproběhla skutečná změna - vnitř-ní. Proto se nedaří přesvědčit nevlastní-ky a zejména představitele státní moci o tom, že vlastnické právo není jen jedním z řady práv, ale že je jedním z pilířů civili-

zace. Stát je pořád považován za jakéhosi svrchovaného suveréna, kterému vděčí-me za vše, nikoliv jako nadstavba, která má jeho občanům pomoci – a to s sebou pochopitelně přináší přemíru regulace a omezení. Navíc nejsou dostatečně posu-zovány ekonomické důsledky, které právní předpisy vyvolávají.“ V závěru nastínil tři možné cesty dalšího vývoje, a to stagna-ce, evoluce nebo revoluce. (Vystoupení dr. Flory přinášíme na str. 6.)

Postavení vlastníka lesa v České republice označil předseda Unie regionál-nych združení vlastníkov neštátních lesov Ing. Juraj Vanko za velmi podobné situaci na Slovensku. Za klíčové problémy pova-žuje ochranu přírody a podporu mimopro-dukčních funkcí lesa z veřejných zdrojů. Navzdory politickým deklaracím nelze jejich ocenění v nejbližší době očeká-vat, neboť společnost zcela automaticky uvažuje, že všechny užitky, které vlastník lesa veřejnosti poskytuje, bude hradit z prodeje dřeva. Dotace z Programu rozvo-je venkova jsou podle Vanka sice vítaným prostředkem, ale nikoliv systémovým řeše-ním. Neřeší vztah společnosti a vlastníka, který poskytuje svůj majetek celé společ-nosti, a navíc končí rokem 2013. Ochrana přírody na Slovensku je velmi komplikova-ná, v nějakém stupni ochrany se nachá-zí 25% území (41% lesů). Důsledky této ochrany na vlastníky lesa vyčíslili odborní-ci z Národního lesnického centra na 900 mil. slovenských korun ročně, na úhradu majetkové újmy má však stát k dispozici cca 100 mil. slovenských korun ročně. Skutečnost, že náhrada újmy pro vlastníka lesa za ztížení hospodaření není podepře-na zákonem, umožňuje podle ing. Vanka nekontrolovatelný rozmach vyhlašová-ní chráněných území a do budoucna je nezbytně nutné, aby vlastníci lesa byli ve svých požadavcích vůči vládám razant-nější a nekompromisnější. S ohledem na nové trendy v ochraně životního prostře-dí v Evropě zdůraznil potřebu koordinova-né činnosti ve vztahu k Bruselu, význam spolupráce s Konfederací evropských vlastníků lesů CEPF a prosazení samo-statné lesnické politiky.

S potřebou snížení míry regulace vlast-níků a nového, moderního zákona o lesích souhlasil i ředitel odboru státní správy, hospodářské úpravy a ochrany lesa Minis-terstva zemědělství Ing. Jiří John. Zároveň však upozornil na problém kompetencí obou zainteresovaných resortů – země-dělství a životního prostředí. Ve svém příspěvku vyzdvihl podíl SVOL na projek-tu mapujícím kúrovcovou situaci podél

Z konference SVOL.

hranic Národního parku Šumava a připo-mněl, že v roce 2009 bylo v ČR evidováno 2,6 miliónu metrů kubických kúrovcového dříví, což je v porovnání s rokem minulým nárůst o několik set tisíc kubíků. „Přičte-me-li k evidovanému stavu i hmotu v tzv. bezzásahových územích národních parků, dosáhneme číslo přesahující 3 mil. m³. Jde o nejvyšší zaznamenané roční množ-ství kúrovcového dříví za posledních 50 let a pravděpodobně se jedná o vůbec nejvyš-ší historickou hodnotu,“ konstatoval.

Neodůvodněná tvrdost, počet legis-lativních opatření uvalených na vlastníky lesa a vůbec celkové zhodnocení pomě-rů přednesené dr. Florou mnohé hosty

překvapilo a přislíbili vlastníkům pomoc při nápravě situace. Bývalý hejtman Jiho-moravského kraje a kandidát KDU-ČSL do Poslanecké sněmovny Ing. Stanislav Juránek poukázal na různé vstřícný přístup krajů k problematice hospodaření v lesích a vzhledem ke stavu státního rozpočtu nereálnost financovat v dohledné době ostatní funkce lesa. Odmítl možnost revo-lučního vývoje českého lesnictví a kriticky se vyjádřil k vyhlášenému tendru na lesnic-ké práce a prodej dřeva: „Široké veřejnosti je těžké vysvětlit, že to, co se děje, není dobré, protože lesnictví leží na okraji jejího zájmu. Činnost lesníka je vázána na staletí

pokračování na str. 3. »»

dozadu a na staletí dopředu, kdežto v současné době je snaha přemýšlet ne na rok, nebo na měsíc dopředu, ale na tu nejbližší zakázku, která existuje a která něco přinese. Do lesa dnes bohužel hovoří lidé, kteří s lesem nemají nic společného a chtějí na něj aplikovat ekonomická pravidla pro krátkodobé zakázky.“

Odmítavé stanovisko České strany sociálně demokratické k tendrům tlumočil také poslanec Ing. Petr Zgarba. Stejný názor vyjádřil senátor a bývalý ministr pro místní rozvoj Jiří Čunek. Vyhlášený tendr na dodavatele lesnických prací na období 1-10 let v hodnotě cca 16 mld. Kč, kde vítěz má předkupní právo na téměř veškeré dříví, které se vytěží (odhadovaná cena 35-60 mld. Kč) považuje za tendr na prodej dřeva. „Není stanoveno, jak bude v průběhu až 10 let stanovena cena vytěženého dřeva. Je to analogie se zdánlivě velmi ostrou soutěží o to, kdo nejlevněji provede sklizeň a následný osev pole, ovšem ve skutečnosti se jedná o příslib prodeje veškeré úrody tomu, kdo v loňském roce sklídl a prodal nejvíce obilí“, konstatoval. Podle senátora Čunka směřuje uvedený tendr k vytvoření monopolu v lese, kdy malí a střední podnikatelé budou vazaly jedné nebo sedmi mamutích firem, které ve výběrovém řízení uspějí.

Usnesení z konference

Za zrušení tendru se v diskusi vyslovala i řada dalších vystupujících a tento požadavek se objevil i v závěrečném

usnesení z celého jednání. Vedle prosazování respektování vlastnických práv při legislativních úpravách, které se dotýkají lesního hospodářství, uložila konference nově zvolenému republikovému výboru usilovat o převod příspěvků na hospodaření v lesích z rozpočtů krajů na stát, pokračovat v organizaci společného obchodu se dřívím a usilovat o nalezení vhodného modelu kontroly přejímky dřeva u odběratelů. Dále prosazovat dokončení restitucí historického majetku obcí a usilovat o dořešení restituce církevních majetků formou jejich fyzického vydání. Konference SVOL jednoznačně podpořila prohlášení Komise životního prostředí Rady Asociace krajů ve věci zrušení obřího tendru, prodloužení stávajících smluv o jeden až dva roky na stejný počet smluvních územních jednotek a získaný čas využít k vypracování zákona o státním lesním majetku, vytvoření koncepce státního podniku LČR, novelizaci zákona o veřejných zakázkách a přijetí opatření souvisejících s transparentní evidencí vytěženého dřeva a zachováním pracovních míst v regionech.

Konference SVOL potvrdila ve funkci na další dva roky dosavadního předsedu Ing. Františka Kučera, 1. místopředsdou je předseda Komory soukromých lesů JUDr. Richard Belcredi a 2. místopředsdou zvolila Ing. Stanislava Janského ze Správy veřejného statku města Plzně.

Marie Růžková

Evropští vlastníci lesů v Česku

Ze zasedání CEPF.

Účastníky výročního zasedání Konfederace evropských vlastníků lesů CEPF přivítala v tomto roce po sedmi letech opět Česká republika. Na pět desítek delegátů – zástupců národních evropských sdružení majitelů lesů – jednalo ve dnech 4. – 5. května na zámku Josefa Bartoně Dobenína v Novém Městě nad Metují o současném postavení vlastníků lesů v Evropě a diskutovalo o dokumentu Evropské komise „Zelená kniha – Ochrana lesů a související informace v EU“, který

má soustředit podněty a názory členských států, zainteresovaných stran, ale i široké veřejnosti pro další přístup Evropské unie k ochraně lesů s ohledem na klimatické změny. Konzultace jsou veřejné a k otázkám uvedeným v zelené knize se může vyjádřit naprosto každý, a to do 31. července. Pozvání k jednacímu stolu přijal ředitel Generálního ředitelství Evropské komise pro životní prostředí dr. Ladislav Miko a ředitel odboru koncepcí a ekonomiky lesního hospodářství Ministerstva zemědělství Ing. Tomáš Krejzar. Pro diskusi s majiteli lesů našel ve svém programu prostor i ministr zemědělství Ing. Jakub Šebesta, který přijel do východních Čech v odpoledních hodinách.

Pobyt v České republice zakončili evropští majitelé lesů návštěvou lesního majetku pana Jana Kolowrata Krakowského zaměřenou na regeneraci porostů postižených imisemi a ukázkou lesů Josefa Bartoně zařazených do Natury 2000.

Marie Růžková

Stanovisko SVOL ke zrušení tendrů 19. 5. 2010

Dle tiskové zprávy státního podniku Lesy ČR ze dne 17.5.2010 podnik přistoupil ke zrušení tendrů z toho důvodu, že se v průběhu zadávacího řízení vyskytly důvody hodné zvláštního zřetele, pro které nelze na zadavateli požadovat, aby v zadávacím řízení pokračoval. Zároveň však uvádí, že si stále stojí za filosofií i správností vypsání tendrů a k jeho rozhodnutí přispělo politické zpochybňování tendrů.

Vzhledem k tomu, že podnik avizuje vyhlášení nových tendrů již během měsíce června, nedá se očekávat zásadní změna modelu, po které volají jeho kritici – tj. výběrová řízení na kratší dobu a menší plochy a transparentní prodej dřeva.

Ing. František Kučera
předseda SVOL

Struktura členské základny SVOL podle druhu vlastnictví lesní půdy - stav k 30. 4. 2010:

	Počet členů	Počet vlastníků zastupovaných SVOL	Celková výměra	Průměrná výměra na jednoho člena
			ha	
Komora obecních lesů	415	637	225 230	543
a) Obce a města	400	411	199 832	500
b) Lesní družstva obcí a sdružení obcí	14	225	25 148	1 796
c) Církevní lesy	1	1	250	250
Komora soukromých lesů	113	506	121 106	1 072
Mimořádné členství	2	2	10 480	5 240
Celkem	530	1 145	356 816	673

Plzeň podpořila Evropský týden lesů otevřením naučné stezky v arboretu Sofronka

Arboretum Sofronka

Slavnostní otevření Naučné stezky.

Týden lesů je příležitostí pro veřejnost navštívit les společně s lesníky a porozumět lépe trvale udržitelnému lesnímu hospodářství. Je vyhlášován ministry odpovědnými za lesnictví v Evropě s cílem upozornit na význam lesních porostů v každodenním životě člověka i v hospodářství jednotlivých států a v jeho rámci probíhají nejrůznější lesnické zaměřené akce. V Plzni jsme oslavili tento svátek lesů otevřením naučné stezky v arboretu Sofronka. Arboretum založil v roce 1956 Ing. Karel Kaňák po té, co byl Československou akademií zemědělských věd vypsán výzkumný úkol „Šlechtění borovice“. Protože dosavadní pokusné plochy a objekty nestačily k serióznímu řešení tohoto úkolu, rozhodl se založit sbírku světového

sortimentu druhů rodu Pinus na lokalitě Sofronka v Plzni - Bolevci. Postupně bylo na ploše 22 hektarů vysázeno 61 druhů borovic z celého světa. Sofronka se stala cílem odborných lesnických exkurzí z České republiky i ze zahraničí. Jedinečnost objektu potvrzuje i zařazení Sofronky do mezinárodního seznamu nejvýznamnějších botanických zahrad a arboret v centrálním registru v anglickém Readingu. Na podzim 2009 Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti pracoviště Sofronka zrušil a objekt je nyní zařazen jako oddělení pro práci s veřejností a lesnického výzkumu úseku lesů, zeleně a vodního hospodářství Správy veřejného statku města Plzně

[pokračování na str. 4](#) »

(SVSMP). V současné době je v arboretu reprezentativně zastoupeno 16 druhů borovic, v několika exemplářích přežívá dalších 14 druhů, ostatní druhy vyhynuly. Záměrem města Plzně je vybudovat v tomto unikátním prostředí centrum lesnické pedagogiky a práce s veřejností. První aktivitou centra bylo slavnostní otevření naučné stezky za účasti náměstků města Plzně a ředitele SVSMP. Společně s Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů a Krajským ředitelstvím Lesů ČR uspořádala naše organizace na Sofronce také společnou akci pro veřejnost na téma „LES – DŘEVO – ENERGIE“, kde na návštěvníky čekal pestrý program – ukázky práce lesní mechanizace (harvestor, vyvážecí souprava, lesnický traktor, těžba motorovou pilou, štěpkovač, štípačka dříví) s odborným výkladem, přednáška na téma využívání a spalování biomasy, hry s lesnickou tematikou, ukázky sazenic, listů, plodů, problematika obrany proti kůrovci,

metody měření dříví atd. Akci navštívilo více než 550 účastníků, pro 10 tříd (cca 250 dětí) byly zorganizovány ukázky lesní pedagogiky. Na akci se sponzorsky podíleli obchodní partneři naší organizace: Plzeňská teplárenská, a. s., Solitera spol. s r. o. a společnost s ručením omezeným L. E. S. CR.

Arboretum Sofronka je otevřeno každý všední den od 8 do 16 hod. Provázené návštěvy je nutno předem dohodnout s vedoucím pracoviště Ing. Janem Kaňákem. Kontakt: Správa veřejného statku města Plzně, arboretum Sofronka, Plaská č.p. 877, 323 00 Plzeň, tel. 3777 521 226, mob. 725 349 311, email kanak@plzen.eu, www.sofronka.cz

Ing. Stanislav Janský
2. místopředseda SVOL
Městské lesy, Správa veřejného statku
města Plzně

Ze společné akce pro veřejnost Les-Dřevo-Energie

Ze společné akce pro veřejnost Les-Dřevo-Energie

Z valné hromady Komory soukromých lesů

10. března proběhla v Jihlavě valná hromada SVOL-komory soukromých lesů. Hosty jednání byli radní kraje Vysočina pro oblast lesního a vodního hospodářství a zemědělství Ing. Josef Matějek, ředitel odboru koncepcí a ekonomiky lesního hospodářství Ministerstva zemědělství Ing. Tomáš Krejzar a JUDr. Ing. Martin Flora z Mendelovy univerzity v Brně.

Radní Matějek přiblížil charakteristiku kraje Vysočina z pohledu lesního hospodářství - porostní plocha 203 tis. ha, lesnatost porostní plochy 30%, hospodářské lesy 93%, lesy zvláštního určení 6,5%, lesy ochranné 0,5%, jehličnaté lesy 98%, struktura vlastnické držby: 39% státní lesy, 16% obce a města, 8% lesní družstva, 37% soukromé. Poukázal na možné negativní dopady vyhlášené veřejné zakázky LČR „Provádění lesnických činností s prodejem dříví při pni“, zejména zhoršení podmínek pro drobné regionální lesnické firmy, místní pilařské provozovny a ohrožení zaměstnanosti na venkově. Přítomné seznámil s návrhem kraje Vysočina na řešení situace a usnesením komise Rady Asociace krajů ČR ze dne 2.3.2010. Připomněl, že Vysočina je jedním z mála krajů, které v roce 2009 nepřistoupily ke krácení finančních příspěvků na hospodaření v lesích. Podle radního jsou nejen pomocí pro udržení úrovně péče o lesní porosty, ale i pro zachování pracovních míst na venkově. I v této nelehké době je pro kraj lesnictví jednou z priorit a příspěvky pro rok 2010 byly sníženy pouze o 2.471 tis. a představují 90% stavu roku předchozího.

Ing. Krejzar seznámil přítomné s procesem schvalování návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o povinnostech subjektů uvádějících dřevo na trh a vyzval SVOL k další spolupráci při prosazování stanoviska české strany v Evropském parlamentu, kde by rozhodující hlasování mělo proběhnout v červenci t. r. S účastníky valné hromady také diskutoval o vývoji poskytování finančních prostředků na hospodaření v lesích a možnosti převodu jejich výplaty na stát.

Vystoupení dr. Flory bylo zaměřeno na hodnocení současných trendů v oblasti lesnické politiky a vývoje vlastnických práv od roku 1989, který je bohužel z pohledu vlastníků lesů velmi neradostný. Ze zákonů, které velmi citelně omezily zpočátku optimistický návrat k poměrům západní Evropy, citoval zejména zákon o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, vybraná ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny, zákona o rozpočtovém určení daní, zákona

o lesích, ale i nového trestního zákona. Za jedinou možnost, jak dosavadní vývoj ovlivnit, označil dr. Flora pouze a jen další aktivitu a společné úsilí majitelů lesů pod křídly své organizace.

Předseda Komory soukromých lesů JUDr. Richard Belcredi seznámil přítomné s vlastní činností Komory v roce 2009, kdy vyzdvihl zejména setkání vlastníků 3 zemí (Bavorsko, Rakousko, Česko), které bude mít pokračování i v letošním roce. Informaci doplnil Ing. František Kučera přehledem aktivit celého SVOL. Ze záměrů, které se nepodařilo prosadit, uvedl ponechání dotací do lesního hospodářství v krajských rozpočtech v původní výši pro rok 2010, prosazení pozměňovacího návrhu do novely zákona č. 95/1999 Sb., která by usnadnila arondace a rozšířila možnosti bezúplatného převodu odloučených lesů ve státním vlastnictví na obce, a prosazení technické novely zákona o myslivosti, která by zvýšila práva vlastníků honebních pozemků, rozšířila možnosti lovu a ve svých důsledcích vedla ke snížení stavů spárkaté zvěře a tím i ke snížení škod a nákladů na ochranu kultur. Z počinů, které se naopak SVOLu v loňském roce podařily, zdůraznil zejména prosazení úprav a pozměňovacích návrhů do novely zákona o ochraně přírody a krajiny, spolupráci na metodickém pokynu k vydávání závazného stanoviska orgánů ochrany přírody k lesním hospodářským plánům, zachování sazby daně z hospodářských lesů a rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb v původní výši a další rozšíření společného obchodu.

Zejména díky členům Komory soukromých lesů se podařilo důstojně zhostit účasti SVOL na semináři „Management území zařazených do soustavy Natura 2000 – konflikty a problémy“ v Maďarsku, na sněmu rakouských lesníků a na kongresu o problémech majitelů půdy a ochrany přírody pořádaném v červnu 2009 organizací Friends of the Countryside a ELO v Praze.

Valná hromada potvrdila na další dvouleté funkční období předsedou Komory JUDr. Richarda Belcrediho a místopředsedou Josefa Bartoně-Dobenína. Do představenstva byli znovuzvoleni Dr. Constantin Kinský a Michael Podstatzký-Lichtenstein. Novým členem představenstva byl zvolen Ing. Tomáš Czernin.

Marie Růžková

Z valné hromady majitelů lesů v Jihlavě.

Informace od sousedů

Hostitelem tradičního neformálního setkání reprezentantů lesnických spolků sousedních zemí Wald- und Grundbesitzer, Land&Forst Betriebe Österreich a SVOL, které letos proběhlo 17. května v Pasově, byli kolegové z Bavorska. Cílem těchto společných jednání tří zemí, která započala v roce 2006, je výměna informací v zájmu vlastníků lesa v prostoru velmi intenzivní výměny zboží a služeb.

Situace na trhu se dřívím

Vedle veřejných statistik, které jsou dostupné u jednotlivých zemí na internetu (údaje jsou méně nebo více opožděné), je důležitou informací aktuální stav nabídky a poptávky jak surového dříví, tak zboží po zpracování, aktuálních cen a vývoj kapacit. Poptávka po surovém dříví jehličnatém je dobrá ve všech sortimentech. Všeobecná

hospodářská situace na světových trzích po stagnaci v roce 2009 se mění v mírný růst jak v Americe, tak západní Evropě, nejvíce však v Asii. Jednotlivé země však mohou mít velmi rozdílný vývoj. V pilařské výrobě poklesl požez z roku 2008 na rok 2009 v Evropě vlivem odbytové krize o 15%, letos se předpokládá nárůst oproti roku 2009 o 6% (některé kapacity však byly ještě i v roce 2010 uzavřeny). V Německu poklesla výroba řeziva v roce 2009 o 17%, v Rakousku dokonce o 30%. Ceny řeziva od února 2010 v Německu, Rakousku a Itálii stouply o 5-10 EUR. Zpracovatelské kapacity ve všech sortimentech surového dříví pociťují nedostatky suroviny a proto ceny kulatiny narostly v průběhu roku 2010 o 5-10 EUR. Malí vlastníci, kteří tvoří významnou část nabídky

ky v Bavorsku a Rakousku, dosud vyčkávají. Ceny srovnatelných sortimentů se v tomto období blíží u velkých odběratelů v ČR cenám na domácím trhu Rakouska a Bavorska v příhraničních oblastech (tento stav nastal naposledy v 1. Q roku 2007 před kalamitou Kyrill). Všeobecně stoupá poptávka po energetickém dříví vlivem významného růstu malých, středních i velkých kapacit zvláště v ČR.

Přejímky dříví

Všichni účastníci si uvědomují potřebu prohloubení kontroly přejímek dříví dodavatelů jak z hlediska množství, tak z hlediska kvality (především v souvislosti se zavedením harvestorových technologií a rozdíly v systému a technice měření - vše je zde v rukou odběratele). Rakousko

představilo software pro posouzení chyb ve výrobě a jejich finančního dopadu na straně dodavatele, na niž obdrželo podporu od ministerstva zemědělství. Nabídka pro naše firmy, které vyvážejí do Rakouska (bezplatná instalace software, vyhodnocení každé dodávky).

Sjednocení normativních aktů pro měření a vytvoření jednotného standardu hodnocení kvality v tomto středoevropském prostoru je akceptováno jako správný směr, byť ještě časově vzdálený. Změna evidenční hranice dříví ze 7 na 3 cm.

Evropská lesnická konvence

Potřeba právního rámce pro evropské lesy byla zmíněna na Ministerské konferenci o ochraně lesů Evropy ve Varšavě

pokračování na str. 5 »

v roce 2007. K posouzení potřeby byla zřízena pracovní komise, která zpracovala tyto výstupy: právní rámec by mohl přispět k trvalému řešení rozporů mezi lesním a dřevařským sektorem, hlavním cílem je posílení trvalého obhospodařování lesů, evropský rámec by zahrnoval pouze koncentrované cíle s širokou platností, jednotlivé státy musí mít dostatek volnosti k tomu, aby definovaly taková opatření a standardy, které k cíli vedou. Efektivita takového dokumentu závisí na tom, kolik států Evropy k němu přistoupí.

Toto téma je navrženo jako jedno ze strategických pro shora uvedenou Ministerskou konferenci v Oslo v roce 2011.

Certifikace systémem PEFC

Tento systém má zcela dominantní podporu vlastníků lesa nejen u nás (70% celkové výměry lesů – 1850 tis. ha), ale i v Bavorsku (72%, 1800 tis. ha) a Rakousku (90%, 3000 tis. ha). Byla konstatována potřeba výraznější propagace systému u vlastníků, odběratelů dříví, ale i výrobců pro koncové spotřebitele. Systémem FSC je certifikováno v jednotlivých zemích jen několik podniků a certifikova-

ná výměra nepřesahuje v žádné zemi 1% výměry lesů.

Jedním z bodů jednání byla informace o kůrovcové kalamitě na Šumavě a inventuře rozsahu okusu, provedené v r. 2009 v Bavorsku. Inventury vycházejí z počtu jedinců na zkusných plochách (počet 21 610), zahrnují jedince vyšší 20cm, a to jak z umělé, tak i přirozené obnovy. Zastoupení dřevin: jehličnaté 50%, termínální okus 5,5%, listnaté 50%, termínální okus 24,2 %. Porovnáním stavu na zkusných plochách, které byly hodnoceny před 15 lety a v roce 2009, byly zjištěny pouze

škody vytloukáním (podíl 3,4%). Zastoupení dřevin se na těchto plochách dle počtu jedinců podstatně změnilo. Zatímco jehličnaté dřeviny v roce 1995 představovaly 67% a listnaté 33%, v roce 2009 byl tento poměr přesně opačný: jehličnaté 33,7%, listnaté 66,3 %.

Příští „setkání tří zemí“ je plánováno na říjen 2010.

Ing. Josef Vovesný
Odborný poradce SVOL

Biomasa – zdroj energie budoucnosti

Ve dnech 28.-30. dubna se v rakouském Güssingu konalo v rámci projektu MAKE-IT-BE setkání odborníků a zástupců dalších pan-evropských projektů zaměřených na využití biomasy k produkci energie. Uvedený projekt Evropské agentury pro inovaci a konkurenceschopnost je zaměřený na využití biomasy v 6 zemích EU (Belgie, Itálie, Rakousko, Slovinsko, Spolková republika Německo, Velká Británie) a za cíl si klade podporu rozšíření využívání biomasy v celé unii. Setkání organizovalo Evropské centrum pro obnovitelné energie v Güssingu a jedním ze spoluorganizátorů bylo i ústředí Organizace evropských vlastníků půdy (ELO), jehož je SVOL členem. Díky tomu jsem získal možnost zúčastnit se uvedeného jednání a rád bych čtenářům Zpravodaje přiblížil, jak k tématu biomasy přistupují např. v Rakousku.

Proč se setkání konalo právě v Güssingu? Město, které má necelé 4 tisíce obyvatel a je správním sídlem okresu, je plně zásobováno potřebnou energií na vytápění využitím biomasy a je koncentrací znalostí a zkušeností s využíváním biomasy. Celá oblast Güssingu byla v minulosti po dlouhou dobu poznamenána existencí železných opony na blízké maďarské hranici, nebyly zde žádné velké podniky, chyběly pracovní příležitosti a 70% praceschopného obyvatelstva dojíždělo za prací mimo tuto oblast. Rozhodnutí městské rady z roku 1990 o stoprocentním odstoupení od zásobování energiemi z fosilních zdrojů a přechod na produkci energie z biomasy je dnes považováno za nejdůležitější usnesení městské rady všech dob. Bylo postaveno na faktu, že při využívání paliv z fosilních zdrojů odchází většina peněz vydaných za energii do zahraničí, čtvrtina zůstává v Rakousku a jen 16% zůstává v regionu, zatímco při využívání biomasy zůstává v Rakousku 48% a v regionu pak většina peněz a to 52 %. Tento fakt znamená např. pro město s 10.000 obyvateli tvorbu 126 pracovních míst. Rozvoj využití obnovitelných energií vedl posléze k oživení cestovního ruchu v regionu.

Výstavba výtopny pro Güssing využívající dřevěnou štěpku (v době výstavby největší výtopna na biomasu v Rakousku) byla financována jak ze zdrojů městských a zemských (u nás na úrovni krajů), tak i z peněz EU. Pro zajištění dostatku štěrky pro výtopnu byla uzavřena smlouva s Lesnickým sdružením Burgenland, které poskytuje služby tisícům vlastníků lesů a bylo schopno garantovat pravidelné dodávky biomasy ve formě štěrky.

Prvním objektem, který jsme v rámci dvoudenního setkání navštívili, byla výroba elektřiny a tepla parním zplynováním dřevní odpadní hmoty. Hlavním produktem byl bioplyn (dřevoplyn) užívaný k pohánění plynových generátorů k výrobě elektřiny; odpadním teplem je zásobováno nejbližší okolí. Navštívili jsme také lesy soukro-

mého vlastníka, kde probíhala těžba dříví harvestorem Valmet 911. Zajímavostí bylo, že tato těžba byla prováděna uvedeným harvestorem v mytním dubovém porostu, který byl těžbou silně proředován na zakmenění kolem 0,5 jako příprava na přirozenou obnovu. Pro firmy provozující u nás harvestory a zaměřující se téměř výhradně na smrkovou hmotu by bylo jistě docela zajímavé vidět, jak lze s touto technologií pracovat v čistě listnatém porostu. Odvětvená a zkrácená hmota zpracovaná prakticky až do silnějšího klestu byla soustřeďována vyvážecí soupravou k odvozní cestě, zvlášť byly ukládány kulatinové sortimenty, prodávané dále pilařským provozům a zvlášť pak hmota slabší, nedosahující kvalitou pilařské kulatiny. Ta byla pak štěpkována a využívána pro výrobu energie.

Na další ukázce, také v blízkém okolí Güssingu, byla představena výroba bioplynu Strem, kde je bioplyn vyráběn ze zemědělských plodin, zelených píceň, slunečnice, ale hlavně z kukuřice. Zařízení má výkon 500 kW elektrické energie, dalších 600 kW tepla dodává toto zařízení do centrálního rozvodu pro obec. Zbytky zemědělských plodin po zpracování jsou vráceny zpět na pole jako kompost. Zařízení slouží jako demonstrační objekt i pro další výzkum technologií výroby bioplynu. Poslední ukázkou prvního dne setkání bylo zařízení pro solární energii a biomasu v Urbersdorfu, kde všechny zaujalo využití celé jedné strany střechy budovy pro umístění solárních panelů pro ohřev vody. K této výtopně, která k výrobě tepla a dodávkám teplé vody využívala kromě štěrky a odpadního dřeva z okolních pilařských provozů i zmíněné solární panely, je připojeno 39 domů, celkový výkon je 594 kW a pro případ vyšší potřeby odběru tepla, nebo pro případy krátkodobého výpadku dodávek štěrky má i kotel na topný olej o výkonu 170 kW. Zařízení bylo vybudováno v roce 1996 opět s pomocí EU.

Druhý den setkání byl zahájen návštěvou výtopny v Güssingu, kde byla k výrobě tepla opět využívána dřevní štěpka a pokusně zde byla ověřována možná výroba syntetických pohonných hmot z bioplynu získávaného z odpadního dřeva. Program doplnila souhrnná přednáška o činnosti Evropského centra pro obnovitelnou energii (EEE) a přednáška o využití fotovoltaických systémů. Průkopník solárních systémů v Rakousku ing. Rauscher z firmy Solarteur, který se uvedenými systémy zabývá od roku 1993, se poměrně důrazně vyslovil proti budování rozsáhlých fotovoltaických plošných systémů zabírajících v některých zemích EU značné rozlohy zemědělské půdy (Španělsko, Německo, ČR) a doporučoval umístování těchto alternativních zdrojů energie zejména na střechy domů, hospodářských budov a průmyslových objektů s využitím vyrobené elektrické energie pro vytápění domů a ohřev teplé užitkové vody přímo v místě výroby bez dodávek do veřejné sítě.

Výsledky, kterých bylo dosaženo v rakouském Güssingu jsou zcela jistě obdivuhodné a inspirující. Celé setkání pak potvrdilo to, že využití biomasy, jako zdroje energie pro vytápění, ohřev užitkové vody i výrobu elektrické energie je správnou cestou pro oblasti, které mají dostatek přírodních zdrojů, zpravidla tedy vyšší lesnatost, a že důležité pro to, aby

výroba energie z biomasy byla ekologická i ekonomická, je výstavba malých zdrojů, nikoli náhrada klasických paliv biomasou ve velkých teplárnách a elektrárnách, kde náklady na dopravu i ekologické dopady této dopravy mnohdy převyšují proklamované úspory a přínosy. Tato myšlenka byla potvrzena i při návštěvě jednotlivých exkurzních objektů. Prakticky všude se jednalo o poměrně malé stavby, rozhod-

ně nesplňující svou velikostí naši představu „elektrárny či teplárny“. Např. výtopna v Urbersdorfu svou velikostí připomínala spíše větší dílnu, či menší halu na uskladnění zemědělských produktů, rozhodně by v ní nikdo na první pohled nehledal zdroj tepla pro obec.

Ing. Jelínek Petr
Odborný poradce SVOL

Těžba harvestorem Valmet 911.

Dřevní hmota připravená k expedici.

Výroba bioplynu ze zemědělských produktů Strem.

Práva a povinnosti vlastníků nestátních lesů po 20 letech od obnovy demokratického zřízení

Jako aktivní a zúčastněný pozorovatel právního prostředí, v němž se v České republice pohybují vlastníci lesů, se v posledních letech nemohu ubránit pocitu, že reálně existující právní systém je čím dál méně podobný stavu, který by bylo z hlediska vlastníka lesa možno označit za vyhovující. Pocity jsou ovšem mnohdy klamavé a spoléhat se pouze na ně není rozumné (v právu bych něco takového označil dokonce za hazard), takže jsem se rozhodl ověřit, zda můj pocit má i reálné základy, či zda jde jen o vedlejší projev vznikající profesní deformace. Jelikož významným, ba rozhodujícím podnětem pro to, abych svou analytickou činnost vůbec započal, byla žádost předsedy SVOL Ing. Františka Kučery o vystoupení na toto téma před členy SVOL, považuji za správné informovat o výsledcích nejprve členskou základnu tohoto mimo vši pochybnost nejvýznamnějšího tuzemského sdružení nestátních vlastníků lesů. Cílem textu ovšem není podat vyčerpávající popis a navazující analýzu vývoje jednotlivých ustanovení právních předpisů tvořících ve svém souhrnu tzv. lesní právo, nýbrž, zejména z kapacitních důvodů a při vědomí skutečnosti, že Zpravodaj SVOL není sborníkem výzkumných prací, zachytit milníky vývoje lesního práva a popsat jeho základní trendy.

Z hlediska hodnocení vývoje práv a povinností majitelů nestátních vlastníků lesů lze uplynulých 20 let rozdělit na dvě navzájem sice plynule navazující a do značné míry propojená, přesto však do značené míry samostatná období:

1. Období obnovy tradičních právních institutů (1990-1992)

Pro toto období, charakterizované porevoluční euforií a obnoveným přesvědčením o sounáležitosti státu s tradičními evropskými demokraciemi, je příznačná obnova historicky osvědčených právních institutů a přiblížení českého práva zpět k demokratickým standardům v oblasti ochrany základních lidských práv včetně práva vlastnického. To lze dokumentovat na přijaté Listině základních práv a svobod, jejímž prostřednictvím byly v českém právu obnoveny právní zásady typické pro všechny právní státy Evropy a vyspělého světa, jako je zásada: „Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“, a zásada „Vylvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné pouze na základě zákona, ve veřejném zájmu a za náhradu“. Dalším typickým produktem tohoto období je přijetí balíku předpisů tvořících tzv. restituční zákonodárství, vedoucích k obnově a nápravě majetkových vztahů, a to nejen v případě soukromých vlastníků, nýbrž i v případě obcí a měst. V oblasti hospodaření v lesích se pak právní úprava vrátila k tradičnímu principu římského práva „Superficies solo cedit“ (povrch ustupuje pozemku, tj. vlastník pozemku je vlastníkem i všeho, co se nachází na pozemku, nad pozemkem a pod pozemkem), v českém lesním právu zcela opuštěný s přijetím zákona č. 61/1977 Sb., o lesích, který bez ohledu na to, kdo je vlastníkem pozemku prohlašoval lesní porosty za vlastnictví státu.

2. Období postupné eroze práv vlastníků lesů a oslabování vlivu lesnického sektoru (od 1993 dodnes)

Optimismus typický pro první období byl relativně rychle vystřídán postupnou obno-

vou regulace práv vlastníků a jejich omezováním s odkazy na veřejné zájmy nejrůznějšího typu, zejména na veřejný zájem na ochraně životního prostředí a na veřejný zájem zajistit zásobování obyvatelstva energiemi. Uvedenou charakteristiku lze demonstrovat na následujících příkladech.

V roce 1991 byl pod číslem 282/1991 Sb. přijat zákon o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa. Došlo ke zřízení nové specializované kontrolní instituce, jejíž postavení je zcela nezávislé na struktuře obecné státní správy lesů a která prostřednictvím několika neobvykle stručných a současně velmi obecných zákonných ustanovení získala pravomoc označit za protiprávní téměř jakékoliv jednání vlastníka lesa a v souvislosti s tím mu uložit sankci v řádech milionů korun.

V roce 1992 došlo k přijetí zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, který omezil práva vlastníků minimálně prostřednictvím § 4, odst. 3, podmiňujícího schválení lesního hospodářského plánu předchozím závazným stanoviskem orgánu ochrany přírody. Orgány ochrany přírody se rychle naučily používat institut závazného stanoviska k lesnímu hospodářskému plánu jako nástroj nátlaku na vlastníky lesů, aby si do svých lesních hospodářských plánů při vědomí hrozeb spojených s nechválením plánu (např. možná ztráta dotačních titulů) nechali zpracovat řešení, k jejichž přijetí by jinak dobrovolně nikdy nepřistoupili. Další omezení práv vlastníků pak bylo spojeno s přijetím zákona č. 289/1995 Sb., lesního zákona. Jakkoliv může tento závěr znít na první pohled překvapivě, je pravdou, že lesní zákon přinesl právní úpravu v řadě ohledů přísnější, než tomu bylo za předchozích právních úprav. Patrně nejzřetelnějším příkladem zpřísnění je omezení velikosti holé seče. Dříve stanovená maximální rozloha 3 ha, resp. 5 ha byla novým lesním zákonem omezena na 1 ha, resp., ve zvláště popsanych případech na 2 ha.

V roce 2002 vstoupila v platnost novela trestního zákona (zákon č. 134/2002 Sb.), jejímž prostřednictvím byl do trestního zákona začleněn nový § 181c, zakotvující skutkovou podstatu trestného činu poškozování lesa těžbou. Tohoto trestného činu se dopouští každý, kdo těžbou lesních porostů provedenou v rozporu s právními předpisy způsobí vznik holé seče nebo proředí lesní porost pod hranici zakmenění 0,7 na ploše větší než 1,5 ha. Jednání, které bylo až do konce roku 1995 zcela legální, se tak za sedm let stalo kriminálním deliktem, což byl vývoj natolik rychlý, že je obtížné najít pro něj obdobu v případech jiné lidské činnosti. K dalšímu omezení práv vlastníků lesů následně došlo v roce 2004 v souvislosti s transpozicí směrnice Rady č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků, a směrnice Rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a plasně rostoucích rostlin, a v souvislosti s vytvořením evropské soustavy Natura 2000 na našem území.

Novelizací předpisů o rozpočtovém určení daní v roce 2005 došlo k částečné destrukci systému poskytování lesnických dotací; systém tzv. národních dotací byl uveden do stavu chaosu, který se v některých ohledech nepodařilo odstranit dodnes. Paralelně s tím se v téže době dále oslabila pozice lesnického sektoru v rámci Ministerstva zemědělství, což gradovalo zánikem funkce náměstka ministra pro lesní hospodářství.

V roce 2006 pak přijetím zákona č. 222/2006 Sb. významně zesílila možnost kriminalizace vlastníků lesů ze strany České inspekce životního prostředí, když se horní hranice pokut, které je ČIŽP oprávněna uložit, zvýšila o 400% z jednoho milionu Kč (resp. dvou milionů Kč v opakovaných případech) na pět, resp. deset milionů korun. Na popsaném bezprecedentně razantním zvýšením sankcí je paradoxní skutečnost, že k němu došlo v době setrvalé stagnace až poklesu cen dříví, a za situace, kdy samo Ministerstvo životního prostředí ve zprávě o výkonu vrchního státního dohledu potvrdilo, že množství nelegálních těžebních zásahů v lesích ČR má jednoznačně klesající tendenci. Tento postup zákonodárce je ve zjevném rozporu se zásadou proporcionality, jako jednou z základních zásad právního státu.

Posledním z významných milníků na cestě postupné eroze práva vlastníků lesů

je nový trestní zákoník, publikovaný pod č. 40/2009 Sb. a účinný od 1.1.2010, a v něm obsažené vymezení skutkové podstaty trestného činu poškození lesa (§ 295), které sice v základním obsahu převzal znění § 181c dřívějšího trestního zákona, ovšem za trestné prohlásil nikoliv jen vytváření holých sečí a proředění lesních porostů na výměře větší, než 1,5 ha, nýbrž i jiná blíže nedefinovatelná poškození lesa na těže rozloze. Co přinese aplikace nového trestního zákoníku v praxi, je dosud otázkou.

Výsledkem vývoje právních předpisů, který v České republice proběhl v letech 1993 až 2010, je stav, kdy česká lesnická legislativa patří k nejprísnejším v Evropě. Vědeckými pracemi byla česká lesnická legislativa v evropském srovnání dokonce označena za zcela nejprísnejší. Přitom platí, že tlak na další zpřísnění regulace, trvale vyvíjený zejména environmentalistickými zájmovými skupinami ve spolupráci a v propojení s představiteli environmentální administrativy, je natolik silný, že se mu dá čelit jenom omezeně. Ne, že by neexistovaly úspěchy, jichž vlastníci lesů v minulosti dosáhli. K těm nejzřetelnějším bezesporu patří zmírnění původně hrozících následků tzv. naturové novely zákona č. 114/1992, kterého bylo v Poslanecké sněmovně dosaženo především díky velmi úspěšnému semináři vlastníků lesů konanému na zámku v Dobříši, kde se podařilo přesvědčit zúčastněné poslance i zbylé představitele politické reprezentace, že vlastníky lesů je žádoucí a vhodné brát vážně a jejich názory zohlednit. Výsledkem navazujících jednání pak byla úprava § 58 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, do kterého se podařilo prosadit náhradu za omezení vlastnického práva vznikajícího vlastníků lesů v důsledku realizace nejrůznějších ochrannářských požadavků. Podařilo se odvrátit rovněž uvažovanou novelu trestního zákona, jejíž autoři předpokládali zavedení principu tzv. sčítání sečí založeného na myšlence, že pokud bude zjištěno několik holých sečí, nebo proředění porostů, vzniklých v rozporu s lesním zákonem, ovšem s výměrou nižší než 1,5 ha, budou se jejich výměry sčítat a pro posouzení trestnosti bude rozhodná výměra celková. Vlastníkům lesů se podařilo rovněž dosáhnout zmírnění předpokládaných negativních důsledků novely zákona 114/1992 Sb. přijaté na podzim roku 2010.

Sluší se připomenout, že ve všech případech, kdy text předchozího odstavce pojednává o vlastnících lesů, byl nositelem, hlasatelem a zejména prosazovatelem jejich zájmů především SVOL, resp. jeho představitelé, což vůbec nekonstatuji ve snaze projevit loajalitu subjektu, s nímž dlouhodobě spolupracuji, nýbrž proto, že to jako účastník řady jednání mohu osvědčit vlastní zkušeností. Nemá tím být řečeno, že při obhajobě práv vlastníků lesů je SVOL zcela osamocen, nicméně platí, že podpora ze strany státních vlastníků je spíše stochastická a její intenzita je silně ovlivněna politickými zájmy všemožného druhu.

Důvody současného stavu

Nabízí se přirozeně otázka, z jakéhožto důvodu byl počáteční optimismus vlastně vystřídán obdobím eroze vlastnických práv? Těchto důvodů je nesporně více, já osobně však za hlavní považuji skutečnost, že návrat našeho právního systému „na Západ“ měl spíše formální, než věcný charakter, tedy jinak řečeno, že změna právního prostředí byla pouze vnější, zatímco jeho jádro zůstalo nezměněno. Namísto obnovy standardního právního řádu jsme v řadě případů tuto obnovu pouze předstírali; vlastnické právo a účta k němu stále nejsou považovány za jeden z pilířů západní civilizace a jeden z hlavních důvodů společenské a ekonomické vyspělosti, nýbrž pouze za jedno z mnoha práv, která jsou v zákonech ČR zakotvena.

Druhým důvodem je pak skutečnost, že v tuzemsku dlouhodobě oblíbený právní pozitivismus začal přerůstat v právní utilitarismus, v němž právo přestalo být „artis boni et aequi“, tedy nástrojem dobrého a spravedlivého, a stalo se především technologickým prostředkem k dosažení určitého konkrétního, zpravidla časově či věcně omezeného záměru, velmi často s ekonomickým pozadím.

Za třetí důvod pak lze označit fakt, že stát a jeho organizační složky neposkytu-

jí pozitivní příklady a svou činností snižují důvěru v právo. To lze nepřesvědčivěji doložit na případu Národního parku Šumava, kde je ponechání tisíců hektarů lesů volnému působení lýkožrouta smrkového označováno za zásadní příspěvek životnímu prostředí, zatímco o několik kilometrů dále jsou za výskyt někdy i zcela ojedinělých kůrovcových souší vlastníkům lesů ukládány pokuty za poškození životního prostředí, které bylo výskytem téhož lýkožrouta smrkového vyvoláno. Je tak zcela evidentně přijímán nikoliv princip vlády práva, nýbrž princip „Quod licet lovi, non licet bovi“, který nad rovnost v právech staví právo silnějšího.

Čtvrtým důvodem pak je obecná přemíra regulace. Obávám se, že v České republice převládá názor, že pokud je třeba vyřešit nějaký celospolečenský problém, je nejlepší řešením urychlené přijetí právního předpisu nebo změna předpisu již existujícího. Výsledkem je pak stav, kdy v České republice současně platí tisíce předpisů obsahující desetitisíce nejrůznějších pravidel s namnoze protichůdným obsahem, přičemž nová pravidla jsou přijímána rychleji, než začnou být v praxi reálně aplikována pravidla předchozí. Ve tvorbě práva není respektován ani princip subsidiarity, podle kterého by stát a veřejná moc měly být aktivní jen tehdy, pokud k dosažení žádoucího výsledku nepostačují síly jednotlivce, rodiny či obce, ani princip proporcionality, který v případech, kdy se zásah veřejné moci (zde přijetí právní úpravy) ukáže jako nezbytný, ukládá použít ten prostředek, který je k soukromým zájmům a právům jednotlivce nejvíce ohleduplný. Současně nejsou dostatečně posuzovány ekonomické důsledky, které přijetí právních předpisů vyvolává, když toto hodnocení se ve většině případů omezuje na lapidární konstatování, že navrhovaný předpis nevyvolá nároky na státní rozpočet. Jako by jediným rozpočtem existujícím v ČR byl právě rozpočet státní. Nejsou téměř vůbec hodnoceny ekonomické důsledky rozhodnutí orgánů veřejné moci, která jsou na základě nově přijímaných předpisů vydávána. K zajištění veřejného zájmu na lesích jsou používány stále především nástroje donucovací, nikoliv podpurné a zvelebovací, a to i tehdy, když to není vůbec zapotřebí. Ačkoliv za přemírou právní regulace mnohdy stojí i povinnost, které má Česká republika díky svému členství v EU, výsledkem je zcela nežádoucí stav, ve kterém právo postupně přestává plnit svou společenskou funkci.

Pátým, byť jistě ne posledním důvodem nynějšího stavu práva, který je z pohledu vlastníků lesů možno označit za neutěšený, je skutečnost, že od r. 1990 dodnes nedošlo ke změně v chápání postavení a role státu. Stát je považován za jakéhosi svrchovaného suveréna, jehož existenci, autoritě a velkorysosti vděčíme za naše životy, rodiny, naše majetky, namísto toho, aby byl považován za to, čím skutečně je, tedy prostředkem k dosažení cílů, kterých nemůžeme dosáhnout jako jednotlivci, nebo v rámci rodiny či obce. Jinak řečeno, jako bychom ustrnuli v postavení poddaných a považovali stát nikoliv za nadstavbu, která nám má pomoci, nýbrž za pána, kterému máme sloužit.

Jaké jsou možnosti dalšího vývoje?

Odhadnout možnosti dalšího vývoje je komplikované, jistě je pouze to, že se další vývoj může ubírat pouze třemi cestami. Jako nejpravděpodobnější se jeví, že dojde ke stagnaci nebo k dalšímu mírnému zhoršování stávajícího stavu. Trendy, které existují v současném lesním hospodářství, tomu nasvědčují. Je ovšem možné, že vývoj se bude ubírat cestou evoluční a že dojde k postupnému uvědomění si chyb a postupné nápravě i vnímání postavení jednotlivce vůči státu. Třetí možností je vývoj revoluční.

Bez ohledu na to, který ze scénářů bude realizován, je stálým úkolem vlastníků lesů být aktivní, neboť aktuální tendence a trendy jednoznačně směřují k dalšímu omezení jejich práv. Ať již jde o snahu dále omezit výměru sečí, zvýšit povinné zastoupení MZD při obnově porostů, zvýšit podíl biomasy ponechávané v porostech, vyhlásit nová velkoplošná zvláště chráněná území, to vše by v případě vlastnické pasivity mohlo vyústit i ve ztrátu ekonomické životaschopnosti lesních majetků.

JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.
Mendelova univerzita v Brně

Ve zkratce

• 5. března zorganizovala regionální organizace SVOL Východočeského regionu ve spolupráci s Výzkumnou stanicí Opočno a Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti v Albrechticích nad Orlicí odborný seminář „Sněhová kalamita v borovém hospodářství 2010“. Impulzem pro uspořádání této akce byly rozsáhlé sněhové polomy na začátku roku ve východních Čechách, které velmi výrazně ovlivní hospodaření vlastníků a správců postižených lesních majetků v dalších letech. V rámci venkovních ukázek shlédli účastníci poškození zejména mladých porostů borovice lesní na majetcích Městských lesů Hradec Králové a Lesního družstva Vysoké Chvojno. Sborník ze semináře je dostupný na internetu pod odkazem <http://vulhm.opocno.cz>.

• Ing. Jan Kalafut, Ing. Jiří Svoboda a Ing. Roman Šimek reprezentovali SVOL na 2. mezinárodní konferenci organizované Gemerským regionálním združením vlastníků nešťatných lesů, která se uskutečnila ve dnech 9. – 10. března v Košické Belé. Konference se zúčastnilo na 120 odborníků z lesnického sektoru, vlastníků, správců lesních majetků, ale i ochranářů ze Slovenska, Maďarska, Estonska a Česka. Závěry konference: vytvořit právní předpoklady pro podporu veřejně prospěšných funkcí lesa z veřejných zdrojů společně se systémem přímých plateb na jednotku plochu lesa, schválit nový zákon o ochraně přírody a krajiny s jasnými zásadami pro vyhlásování chráněných území na základě souhlasu vlastníka a s nárokem na úhradu újmy za omezení z titulu ochrany přírody, přehodnocení národního seznamu Nature 2000, novelizace pozemkových zákonů s cílem definitivně ukončit restituční proces a novelizace zákona o dani z nemovitostí.

• 17. března se uskutečnilo zasedání republikového výboru SVOL. Hlavním bodem jednání byla příprava konference a aktuální vývoj krajských dotací na hospodaření v lesích. Na základě připomínek členů, vyhodnocení ankety a možností SVOL doporučil republikový výbor zahájit ve 2. čtvrtletí 2010 zkušební projekt modelu kontroly přejímky dřeva u odběratelů. Předseda SVOL informoval přítomné o odvolání všech členů Myslivecké rady. Do nově jmenované rady nebyli znovu jmenováni předseda SVOL ani předsedkyně Sdružení honebních pozemků. Republikový výbor schválil výsledek hospodaření SVOL za rok 2009 a návrh rozpočtu na letošní rok ve výši 3 852 tis.

• 6. května se předseda SVOL ing. Kučera a tajemník ing. Záruba zúčastnili valné hromady Evropské federace obecních lesů FECOF v Saarbrückenu, která se mimo jiné zabývala informacemi ze světového lesnického kongresu v Buenos Aires, kde byl zdůrazněn význam lesů v majetku obcí a měst v rozvojových zemích jako určité záruky budoucího hospodaření. Zástupci FECOF pomáhají zakládat správy obecních lesů v několika afrických zemích a budou se angažovat také v Ekvádoru. Podle vedení FECOF je lesní hospodářství ve světě ohroženo investory, kteří skupují tisíce hektarů lesa i orné půdy pro velkoplošné pěstování plodin a dřevin pro dotovanou výboru bioenergie.

• 11. května se konal v Kostelci nad Černými lesy Sněm PEFC Česká republika. Jednání nejvyššího orgánu sdružení se zaměřilo na hodnocení činnosti za uplynulý rok a stanovení úkolů pro další období. Jako rozhodující byl stanoven úkol zlepšit propagaci českého systému certifikace lesů PEFC s cílem zlepšit obecné povědomí obyvatel ČR o systému PEFC a podpořit prodej výrobků označených logem PEFC jako výrobků splňujících kritéria trvale udržitelné produkce. Systém PEFC je certifikován podle standardu Českého systému certifikace lesů (CFCS), jehož revize byla v současné době právě započata. Revizi bude sice provádět skupina odborníků, nicméně prací na revizi se svými připomínkami a podněty ke standardu CFCS může zúčastnit prakticky každý, kdo se danou problematikou zabývá,

nebo se jí zabývat chce. Celý proces bude uveřejňován na webových stránkách sdružení (www.pefc.cz) a všechny připomínky směřované do sídla sdružení či na webovou adresu budou vítány.

• 13. května proběhlo pravidelné zasedání republikového výboru. Jeho členové byli informováni o činnosti jednotlivých expertních skupin Národního lesnického programu, přípravě novelizace vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu újmy nebo škody způsobené na lesích, dále o jarním rojení kůrovce a situaci v jednotlivých regionech a chystané změně pravidel pro 10. kolo příjmu žádostí z Programu rozvoje venkova. To bude vyhlášeno na podzim letošního roku a mělo by se týkat podopatření Leader a Investice do lesů.

Marie Růžková
Ing. Petr Jelínek

Na Křivoklátsku založili první lesnický park v ČR

Karlova Ves (Rakovnicko) 13. května (ČTK) - Vlastníci a správci lesů dnes na Křivoklátsku založili první lesnický park v ČR. Podle ministra zemědělství Jakuba Šebesty tento krok nebrání vyhlášení národního parku Křivoklátsko, které připravuje ministerstvo životního prostředí. Možná se ale chystané zprísňení režimu ochrany přírody bude časem hůře zdůvodňovat, řekl Šebesta při dnešním slavnostním vyhlásování lesnického parku v chatě Emilovna u Karlovy Vsi na Rakovnicku.

„Prostřednictvím fungujících lesnických parků by mělo být prokázáno, že přírodní a kulturní hodnoty určité krajinné oblasti lze účinně chránit bez zpříšňování speciálního režimu ochrany přírody a při zachování a rozvoji všestranného využívání daného území,“ poznamenal Šebesta. Založení lesnického parku kritizují ochranci přírody, podle některých jde o akci odpůrců národního parku z řad lesníků a myslivců. Šebesta uvedl, že lesnický park nebrání vzniku národního parku, až na jednu věc, ve které podle něj kritici možná vidí nebezpečí. „Možná se časem zjistí, že lesnický park dostatečně chrání krajinu, a bude se těžko zdůvodňovat potřeba přijmout důslednější ochranu,“ prohlásil.

Popřel také, že existuje válka mezi ministerstvem zemědělství a životního prostředí. Podle něj jde jen o „mediální bublinu“. Ministerstvo životního prostředí dnes oznámilo, že na myšlenku vyhlásit Křivoklátsko národním parkem nerezignovalo. „Lesnický park nemá žádné právní ukotvení. My budeme dál pokračovat v přípravách na vyhlášení,“ řekla ČTK mluvčí ministerstva Jarmila Krebsová. Pro vznik nového národního parku potřebuje úřad získat nejen místní obyvatele, ale i souhlas zákonodárců. Vyhlášen musí být samostatným zákonem. Z pohledu ochrany je národní park přísnější kategorií. Lesy v něm neslouží hospodářským účelům, hlavním cílem je ochrana biologických procesů, ekosystému a jednotlivých druhů.

Standard lesnických parků v ČR vytvořila pracovní skupina zřízená ministerstvem zemědělství. Lesnický park Křivoklátsko je prvním projektem tohoto druhu v Česku. Nachází se uvnitř stejnojmenné chráněné krajinné oblasti a na území Středočeského a Plzeňského kraje, jeho celková rozloha je 16.994 hektarů. Podle předsedy základní pobočky České lesnické společnosti Křivoklátské Miroslava Pechy je založení lesnického parku dobrovolnou aktivitou majitelů či správců lesů, kteří tím deklarují jasný zájem hospodařit na svých majetcích podle určitých standardů. V oblasti Křivoklátska je dominantním vlastníkem lesů stát.

Pro lesníky to podle Pechy znamená, že se v lesích bude nadále trvale udržitelně hospodařit. „Zatímco národní park předpokládá, že sice na začátku bude hospodařit, ale postupně bude ty porosty převádět do bezzásahových území,“ dodal s tím, že těchto nedotknutelných lokalit by mělo být v konečné fázi 75 až 80 procent. Někteří lesníci tvrdí, že bezzásahové území je hlavním viníkem kůrovcové kalamity na Šumavě.

„Křivoklátské lesy vznikaly prací celé řady lesnických generací, lesníci se podíleli na jejich budování 250, možná 300 let. Najednou by měli opustit tento prostor a předat ho ministerstvu životního prostředí, které tady hodlá hospodařit na zcela jiných principech než hospodaří lesníci,“ prohlásil Pecha.

Zakladateli křivoklátského lesnického parku jsou Česká lesnická společnost, Lesy ČR a Jerome Colloredo-Mansfeld. „Pan Colloredo zřízení národního parku tvrdě odmítl, protože by tím došlo k omezení jeho vlastnických práv až třeba k úplnému zákazu využití toho majetku. Naopak když slyšel o lesnickém parku a jeho zásadách, tak se k tomu okamžitě připojil,“ řekl ČTK a Českému rozhlasu správce lesů ve vlastnictví Colloredo-Mansfeldů Josef Myslivec. Na území lesnického parku má Colloredo-Mansfeld zhruba 3600 hektarů, v celé České republice pak asi 17.000 hektarů lesa.

khj rem jpt

Přírodě blízké hospodaření v obecním lese

ROZHOVOR

Pan Josef Neuwirth nastoupil po vojenské službě v roce 1957 na polesí Vacíkov. Ještě dnes ve svých 75 letech pracuje jako odborný lesní hospodář na jeho části, která byla v roce 1993 vrácena obci Hvoždany. Spravovaný lesní majetek leží na hranici mezi lesní pěšební oblastí č. 7 Brdy a č. 10 Středočeská vrchovina. Za uplynulých 52 let jeho práce se podstatně změnila věková struktura i druhové složení jím spravovaných lesních porostů.

Vzpomínáš na své první dojmy při nástupu na polesí?

J.N.: V padesátých letech minulého století tvořil starší lesní porosty pouze smrk a borovice. Před zahájením obnovy byly porosty rozčleněny svážnicemi na pracovní pole. V mladých porostech byl zajímavý podíl douglasky a jedle bělokore. Jako mladý lesník jsem při prořezávkách dobře poznal jejich strukturu. Dospělé listnaté porosty s výjimkou vtroušené olše a břízy se v lese nevyskytovaly.

Jaké cíle pro svou práci sis stanovil?

J.N.: Již jako studenti Střední lesnické technické školy v Písku jsme byli vzdělá-

vání v souladu s názorem, že monokultury, zejména smrkové, jsou nepřírozenými lesními porosty. Učili jsme se způsobům převodů monokultur na smíšené a věkově rozrůzněné přírodě blízké lesní porosty. Proto jsem se především snažil co nejlépe poznat místní stanovištní podmínky a využít je k přirozené i umělé obnově lesa. K přirozené obnově jsem chtěl využívat dospívající skupiny douglasek a samozřejmě i vhodné porosty smrkové. Při výchovných zásazích jsem vyhledával vtroušené jedle a uvolňováním korun jsem se snažil o jejich udržení v porostech. Mělo to za následek zvýšení jejich vitality a posléze i plodnost. Umělá obnova byla určena hlavně pro výsadbu buku jako hlavní meliorační a zpevňující dřeviny.

Lesy obce Hvoždany jsou rozptýleny v pěti katastrálních územích mezi zemědělskými pozemky a v zimním období se v nich soustřeďuje srnčí zvěř. Výsadby buku musí být před poškozováním důkladně chráněny.

Pro výsadbu buku používáš neobvyklou techniku ochrany sazenic. V čem je její výhodnost?

J.N.: Ve zdejších porostech jsou dobré podmínky pro uplatnění podrostního způsobu hospodaření s využitím přirozené obnovy smrku i douglasky. Při tom se snažím o rovnoměrné rozmístění malých skupinek buku po celé ploše obnovovaného porostu. Ve vzdálenosti na půl délky stromu před obnovní linií vkládám pod matečný porost tříčlenné skupinky bukových sazenic v rozestupu 10-12 metrů. K jejich ochraně proti srnčí zvěři se staví malé oplocenky tvořené třemi dvouapůlmetrovými dřevěnými díly. Při oběžné době 5 let tak pomalu rostoucí buk dostává potřebný předstih před rychle odrůstajícími nálety douglasky a smrku. V těchto malých oplocenkách s bukem často odrůstá i přirozeně zmlazená jedle. Oplocenky mají delší životnost, s postupem obnovy se snadno přenesou na další linii a zpravidla vydrží do dalšího zásahu. Tento způsob ochrany listnáčů používám více jak dvacet let a ve smíšených mlazinách jsou dnes k vidění vtroušené skupinky buku v korunové úrovni jehličnanu.

Mensí lesní majetky mají ztížené ekonomické podmínky oproti majetkům rozsáhlejším. Je hospodaření s lesním majetkem vaší obce rentabilní?

J.N.: Uplatňovaný způsob podrostního hospodářství s využitím předností okrajové clonné seče je založen na širokém uplatňování přirozené obnovy, při němž se zejména u douglasky využívá efekt světlostního přírůstu na hmotě. K předepsanému zastoupení MZD, tedy buku, není třeba vysazovat velký počet drahých sazenic, které se musí později v prořezávkách odstraňovat. Také jejich ochrana proti zvěři je levnější. V souhrnu to znamená, že do pokladny obce plyne zajímavý zisk z lesního majetku. Nově vznikající lesní porosty nemají charakter fádních monokultur, ale již v této generaci nesou znaky lesů blízkých přírodě. A to je i pro mne hlavním cílem.

Ptal se Ing. Miroslav Pulicar.

K ochraně proti srnčí zvěři používá Josef Neuwirth netradiční oplocenky.

Připravujeme

- 3. června 2010 – seminář Rekreační a jiné stavby na pozemcích určených k plnění funkcí lesa, Jemniště
- 11. června 2010 – Setkání lesníků Vysočiny, Bystřice nad Pernštejnem
- 24. června 2010 – seminář s venkovní exkurzí První výchovný zásah na zalesněných zemědělských půdách s možností využití biomasy, Český Krumlov, Světlík
- 27. srpna 2010 – v rámci výstavy Země živitelka v Českých Budějovicích, seminář Energetické využívání dendromasy – zpracování těžebních zbytků, finanční podpory, plantáže RRD
- 31. srpna – 2. září – exkurze Severočeského regionu SVOL do NP Šumava
- 7. října 2010 – Přírodě blízké hospodaření v borových lesích – exkurze po městských lesích Hradce Králové po 100 letech – Hradec Králové, Malšovice
- říjen 2010 – Nízký a střední les – plnohodnotná alternativa hospodaření malých a středních vlastníků lesa, Horka n. Moravou
- listopad 2010 – Optimalizace právní formy hospodaření na lesním majetku, Praha

Silva Regina 2010

Jedenáctý ročník lesnického a mysliveckého veletrhu Silva Regina 2010 se konal tradičně na brněnském výstavišti ve dnech 21.-25.3.2010 spolu s veletrhem zemědělské (TECHAGRO) a veterinární (ANIMAL VETEX) techniky. Záštitu nad akcí převzal ministr zemědělství Jakub Šebesta a hejtman Jihomoravského kraje Michal Hašek. V letošním roce se souběžně s agrárními veletrhy uskutečnila Mezinárodní výstava rybářských potřeb Rybaření a Světová výstava vývoje myslivosti a lovectví. Veletrhy navštívilo více než 105 tisíc návštěvníků ze 40 zemí. Nárůst počtu návštěvníků představoval 13% oproti předchozímu ročníku.

Biomasa – zvýrazněný obor veletrhu

Nosným tématem celé výstavy bylo téma budoucnosti – biomasa. V průběhu veletrhů proběhla celá řada přednášek, konferencí a jiných doprovodných akcí, a to jak v části lesnické, tak i zemědělské. V obou sekcích se konaly konzultační dny pro odbornou veřejnost, v zemědělské sekci se dále jednotlivé přednášky zaměřovaly na biogenní pohonné hmoty, produkci energetických plodin, či výrobu bioplynu, v lesnické sekci pak bylo hlavním tématem zpracování lesní biomasy pro energetické účely, zkušenosti s výrobou lesní štěpky a pěstování rychlerostoucích dřevin.

Účast SVOL

SVOL měl svůj stánek opět v pavilonu Z a nutno říci, že návštěvnost stánku byla velmi dobrá. Zájem byl zejména o poradenskou činnost zaměřenou na hospodaření nestátních vlastníků lesa na jejich majetcích, a zejména drobní vlastníci přicházeli s četnými dotazy z ochrany lesa, prodeje dříví, myslivosti i vztahu ke státní správě lesů.

Hlavním důvodem účasti SVOL na veletrhu byla zejména propagace vlastní činnosti, přesto se nebylo během veletrhů možné vyhnout četným nabídkám výrobců. Stánek SVOL se proto stal často i místem navazování kontaktů i obchodních nabídek firem. Přímý kontakt na členy SVOL nebyl poskytován, ale z nejzajímavějších nabídek je možné uvést alespoň některé. O spolupráci s naším sdružením při řeše-

ní aktuálních otázek myslivosti projevila zájem nově vzniklá Myslivecká komora, zájem o prohloubení spolupráce projevila IFER – Ústav pro výzkum lesních ekosystémů. Od výrobců strojů a zařízení přišla velmi zajímavá nabídka firmy RMT s.r.o. Paskov na automatické měření hrání dříví. Výrazný zájem o prodej svých výrobků členům SVOL projevila firma Hittner d.o.o. z Chorvatska. Na náš trh přichází se svou řadou speciálních kolových traktorů na přibližování dříví, které zaujmou jednoduchostí a robustností konstrukce a nízkou spotřebou PHM. Další zajímavou novinkou na našem trhu a to zejména pro myslivce, ale i pro potřebu ochrany majetku, bude zřejmě tzv. fotopast, fotoaparát se snímačem pohybu v úpravě pro umístění přímo v terénu. Kontakty na všechny uvedené výrobce mohou v případě zájmu členové získat v kanceláři SVOL.

Oceněné exponáty

Cenu Grand Prix Silva Regina 2010 v kategorii stroje a zařízení pro těžbu a dopravu dříví obdržel vyvázeč traktor John Deere 1110E finského výrobce John Deere Forestry. Podle vyjádření hodnotitelské komise se jedná o nový koncept vyvázečského traktoru s optimalizovanou tažnou silou s komfortním a snadným ovládáním. Z hlediska ergonomie a bezpečnosti práce vyniká otočnou kabinou s vyrovnáváním polohy, se zlepšeným výhledem a se sofistikovaným elektronickým řídicím systémem všech činností včetně autodiagnostiky.

V kategorii služeb a pomůcek pro lesnictví získal Cenu Grand Prix systém prodeje dříví na pni s oslovením konkurence akciové společnosti FORESTA SG. Mimořádnou cenu generálního ředitele a hodnotitelské komise obdržela třílánová lesní lanovka Larix H3 s hydrostatickými pohony umožňující dopravu dříví po rovině, po i proti svahu, v polozávěsu, nebo v plném závěsu, kterou vyrábí Masarykova univerzita v Brně, Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny. Mimořádné ocenění u příležitosti světové výstavy vývoje myslivosti a lovectví bylo uděleno kolekci lesnických a mysliveckých stejnojmenných šlechtických rodů z Čech, Moravy a Slezska, kterou veřejnosti představil Ing. Dr. Jaroslav Pospíšil Sdružení podnikatelů registrované pod ochrannou známkou Silvajagd.

Jedenáctý ročník lesnického veletrhu Silva Regina se jednoznačně vydařil a potvrdil svou pověst jediné ucelené přehlídky lesnických strojů, zařízení a vybavení pro lesníky u nás. Široká účast zahraničních vystavovatelů pak potvrzuje významné postavení tohoto veletrhu i v rámci střední Evropy. Právem lze očekávat, že další, již dvanáctý ročník veletrhu plánovaný na rok 2012 bude neméně úspěšný.

Ing. Petr Jelínek

Bízková se chystá na Šumavu, zemanovci podali trestní oznámení

Praha 11. května (ČTK)- Ministryně životního prostředí Rut Bízková připravuje na Šumavě jednání u kulatého stolu, které by mělo navrhnout racionální řešení sporů o hospodaření národního parku. Pozváni jsou zástupci krajů, starostové obcí, zástupci podnikatelů, turistických svazů a odborníci na ochranu přírody, informovala ČTK mluvčí úřadu Jarmila Krebsová. Cílem diskuse je najít všestranně prospěš-

né řešení rozvoje Šumavy, které současně zahrnuje ochranu přírody i ekonomický rozvoj oblasti. (Jednání proběhlo 27. května - pozn. redakce).

K činnosti vyzvali ministryni i premiéra Jana Fischera zemanovci. Kvůli katastrofální situaci na Šumavě podali 11. května trestní oznámení na bývalé ministry a ředitele parku. Oznámení je adresováno krajskému zastupitelství v Českých Budějovicích. Podle názoru zemanovců se chybným rozhodováním podíleli na obrovských škodách na šumavských lesích a přírodě. Jejich přičiněním došlo podle autorů trestního oznámení k vytvoření bezlesí v rozloze 10.000 až 15.000 hektarů. „Odhady

škod na životním prostředí se pohybují v rozsahu desítek miliard korun,“ stojí v podání, které v Praze 11.5. na tiskové konferenci rozdál lídr jihočeské organizace SPOZ Zdeněk Zbytek.

Veřejnosprávní kontrolu správy parku zahájili počátkem května pracovníci odboru kontroly ministerstva financí a Finančního ředitelství v Českých Budějovicích. Kontrola se zaměří na hospodaření parku, především na využití dotací. Nařídilo ji ministerstvo financí na základě podnětu obsaženého v otevřeném dopise Miloše Zemana.

(Upraveno podle ČTK)

Fotosoutěž SVOL

I. Les, příroda

1. místo:

Žlutý den, autor: Lukáš Bořil

2. místo:

Les v mlze, autor: Ing. Martin Kodeš

3. místo:

Podzimní barvy Vysočiny, autor: Vojtěch Bořil; Příroda, autor: Vojtěch Bořil; Vlčí Kámen, autor: Ing. Pavel Kotek

Vyhodnocení soutěže, kterou vyhlásil republikový výbor pro rok 2009, proběhlo 16. února t. r. Čtyřčlenná porota složená ze zástupců republikového výboru a profesionálního fotografa posoudila došlé fotografie a rozhodla o následujícím pořadí v jednotlivých kategoriích. Vyhlášení výsledků se uskutečnilo na IX. konferenci SVOL v Pelhřimově.

II. Práce v lese

1. místo:

Odvoz dříví, autor: Ing. Ivan Vrátný

2. místo:

nebylo uděleno

3. místo:

Pálení klestu, autor: Ing. Ivan Vrátný

V kategorii III. Lesnické stavby, nebylo pořadí uděleno.

Vítězům gratulujeme.

Všem, kteří do soutěže zaslali své fotografie a vyjádřili tak souhlas s jejich zařazením do archivu SVOL a jejich následným využitím pro potřeby prezentace nestátního lesnictví a činnosti SVOL, děkujeme.

Žlutý den. Foto - Lukáš Bořil

Odvoz dříví. Foto - Ing. Ivan Vrátný

Zájemci o členství ve SVOL jsou vítáni. Pro další informace se obraťte na naši kancelář v Pelhřimově, nebo navštivte webové stránky www.svol.cz.

Vydává: Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR, K Silu 1980, 393 01 Pelhřimov, IČO 45035652, tel./fax: 565 324 203, e-mail: info@svol.cz. Vychází 3x ročně v nákladu 2000 ks. Odpovědný redaktor: Marie Růžková; za obsah příspěvků ručí autoři. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 17027.